

1. Szczęście osobiste czy dobro ogółu? Analiza postawy głównego bohatera *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zna postać Tomasza Judyma – głównego bohatera *Ludzi bezdomnych*,
- zna ideologiczną i moralną wymowę powieści Stefana Żeromskiego,
- wie, co to jest altruizm,
- objaśnia termin: przenośnia (metafora),
- rozumie metaforyczne znaczenie tytułu utworu.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- interpretuje dosłowne i metaforyczne znaczenia tytułu *Ludzie bezdomni*,
- charakteryzuje bohatera dzieła literackiego, wyszukuje fragmenty opisujące jego poglądy, osobowość i relacje z innymi bohaterami,
- podaje przykłady postaw altruistycznych,
- analizuje ideologiczne i moralne przesłanie dzieła Żeromskiego z punktu widzenia współczesnego świata.

b. 2. Metoda i forma pracy

Metoda podająca: wprowadzenie do zajęć.

Metoda praktyczna: uczniowie analizują treść utworu, charakteryzują głównego bohatera.

W formie dyskusji: uczniowie dokonują oceny postaci Tomasza Judyma.

c. 3. Środki dydaktyczne

1. Słownik języka polskiego.
2. *Ludzie bezdomni* Stefana Żeromskiego.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel opowiada o znaczeniu *Ludzi bezdomnych* w dorobku twórczym Stefana Żeromskiego. Mówi m.in. o recepcji utworu przez współczesnych autorowi, a także o licznych przekładach dzieła na języki obce. Uczniowie przypominają fabułę powieści.

ii. b) Faza realizacyjna

Uczniowie charakteryzują głównego bohatera powieści i przedstawiają własne opinie na jego temat. Nauczyciel zapisuje na tablicy najważniejsze cechy opisujące sylwetkę doktora.

Nauczyciel pyta uczniów, jakim słowem możemy określić postawę Tomasza Judyma. Przytacza definicję pojęcia: altruizm. Uczniowie nazywają postawę przeciwną do postawy altruistycznej. Podają przykłady obydwu postaw z życia codziennego.

„Nie mogę mieć ani ojca, ani matki, ani żony, ani jednej rzeczy, którą bym przycisnął do serca z miłością [...] Muszę wyrzec się szczęścia. Muszę być sam jeden, żeby obok mnie nikt nie był, nikt mnie nie trzymał!” – uczniowie interpretują powyższy fragment powieści. Odpowiadają na pytanie, dlaczego doktor Judym odrzucił miłość Joanny Podborskiej.

Uczniowie interpretują tytuł powieści *Ludzie bezdomni*. Wskazują na dosłowne i metaforyczne znaczenie tytułu.

iii. c) Faza podsumowująca

Uczniowie oceniają postać Tomasza Judyma. Zastanawiają się nad pytaniem, czy odrzucenie przez głównego bohatera miłości kobiety w imię wyższych celów jest wyrazem postawy altruistycznej, czy też może zawiera w sobie elementy egoizmu? Czy człowiek może dążyć do realizacji celów indywidualnych i jednocześnie służyć sprawom ogółu? Uczniowie przyglądają się zapisanym na tablicy cechom charakteryzującym postać Tomasza Judyma. Zgadza się z zapisem lub uzupełniają go o nowe określenia.

e. 5. Bibliografia

1. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, pod red. S. Dubisza, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
2. Zdanowicz A., *Metafizyka i życie społeczne. Stefan Żeromski wobec problemów współczesności*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2005.
3. Żeromski S., *Ludzie bezdomni*, Książka i Wiedza, Warszawa 1994.

f. 6. Załączniki

i. Zadanie domowe

Kim są współcześni ludzie bezdomni (w ujęciu metaforycznym)? Kim są dzisiaj idealisci, którzy jak Judym odrzucają szczęście osobiste, by służyć dobru powszechnemu? Czy możesz podać przykłady takich postaw? Jak wyobrażasz sobie postać Tomasza Judyma początku XXI wieku? (praca pisemna, objętość około 600 słów).

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

brak